

ВИКОРИСТАННЯ ОРНАМЕНТУ У ХУДОЖНІЙ ПРАКТИЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Семенова О. В.

аспірантка Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Орнамент – це особливий вид образотворчого мистецтва. Він містить закодовану інформацію у формі різних символів, глибоке духовне начало, побутові сюжети, традиції різних епох і народів. Споглядаючи орнамент ми вивчаємо, аналізуємо та проникаємо в його зміст та побудову. Змістовна сторона якого тісно пов'язана із процесом змін історичного розвитку та культурою народу.

Педагоги, які досліджували орнаментику (Є. Антонович, Ю. Афанасьєв, Г. Сотська, Б. Тимків, Л. Фірсова) стверджують, що вона є засобом навчання, виховання та розвитку особистості.

Орнаменти використовують, здебільшого, у декоративно-прикладному мистецтві, при оздобленні предметів побуту: посуду, меблів, одягу тощо. Отже, твори ДПМ прикрашають не тільки наш побут а й приносять естетичну насолоду, викликають бажання самому щось творити.

Існує кілька варіантів тлумачення терміну «орнамент». Так, із латинської мови поняття «ornamentum» перекладається як «одяг», «вбрання», «дорогоцінність», «прикраса». Отже, прослідковується його призначення для прикраси як побутових речей так і одягу, щоб людина виглядала пристойно. Та існує визначення яке має дещо інше значення не «прикрашає» а «організовує». В цій інтерпретації важливою є структура а не зображувальність та подібність [2].

Орнаменти виникли в давнину і всі їх форми беруть свій початок із тваринного або рослинного світу. Для них характерна цілісність, чіткість композиції, ритмічний взаємозв'язок елементів, коли нічого не можна змінити ні колір, ні форму не втративши, при цьому, виразності роботи в цілому.

Історичні умови виникнення орнаментів це етнокультурне явище, що є інформаційною естетико-духовною складовою культури народу.

На думку А. Бакушинського орнамент як важлива складова народного мистецтва є часточкою творчої енергії, якому художник дає життя а згодом вона діє індивідуально і соціально [1, с. 205].

Створення орнаменту це складний багатоетапний процес, в якому використовують символічне та сюжетне зображення. Для цього використовуються перероблені мотиви природніх форм. Створюючи мотив майстер обирає природню форму і стилізує її для подальшого використання.

Стилізація – це відбір і узагальнення найбільш характерних особливостей об'єкта за допомогою умовних прийомів. Вона є важливим етапом роботи при створенні будь-яких орнаментів.

Стилізувати це значить не збіднити форму а підкреслити її виразні сторони, відкинувши малозначимі деталі. На прикладі орнаменту можна прослідкувати як форми рослин, тварин і навіть фігура людини, перетворюються на геометричні елементи. Основою для стилізації форми є попередні зарисовки з натурального зображення. Використовуючи ці реальні образи, художник, на основі творчої уяви, створює нове.

Різноманітні за формою і кольором мотиви рослинного і тваринного світу, предмети побуту і сама людина є невичерпним джерелом творчості на протязі століть для всіх народів. У спілкуванні з навколишнім світом ми отримуємо уявлення про красу, гармонію, досконалість. Проте, створюючи художній образ, ми не відтворюємо предмет з фотографічною точністю, а перетворюємо його за допомогою художньо-виразних засобів.

Прийоми стилізації використовуються при створенні декоративних композицій. Так, на лабораторно-практичних заняттях із декоративно-прикладного мистецтва студенти обираючи реальний об'єкт, стилізують його та

використовують при створенні композиції. Охарактеризуємо основні етапи стилізації.

Початковий етап – це перетворення природних форм в декоративні. Стилізація, як і будь-який вид творчої діяльності має свої характерні особливості. Так, на початковому етапі виконується серія натуральних зарисовок, та етюдів, в яких передаються найбільш характерні риси об'єкта що зображується.

Наступний етап – продовжується робота над образом в пам'яті та уяві, узагальнюючи контури форми, інтерпретуючи орнаментальну структуру поверхні. Декоративне трактування об'єктів відбувається за допомогою відбору найбільш істотних особливостей форми, при свідомій відмові від всього другорядного.

Подальші етапи роботи пов'язані із уточненням та опрацюванням знайденого образу а також, знаходженням тонально-колористичного рішення.

Творчий потенціал орнаментики, як і декоративно-прикладного мистецтва в цілому, є дуже потужним у практичній діяльності художника-педагога. Так як робота із знаками та образами як минулого так і сьогодення, є проявом найвищого рівня творчості, що дає можливим студентам розкрити уяву, фантазію та творчі здібності.

Отже, створення орнаментів є важливим засобом в навчально-виховному процесі творчої особистості при підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакушинский А. В. Художественное творчество и воспитание / А. В. Бакушинский. – М. : Новая Москва, 1981. – 246 с.

2. В. Ф. Чоломбiтько Концептуальні моменти створення орнаментів: від графіки до комп'ютерних технологій / В. Ф. Челомбiтько // Технічна естетика і дизайн. – 2012. – Вип. 11. С. 199-203.